

MATURA 2019 SPOMLADANSKI ROK

Andrei Makine: Francoski testament

Tanja Tomšič, prof. — 1tanja.tomsic@gmail.com

Knjižnica Bežigrad,

1. 4. 2019

DRŽAVNA PREDMETNA KOMISIJA ZA
SLOVENŠČINO ZA SPLOŠNO MATURO

UČITELJEM SLOVENŠČINE
DIJAKOM 3. LETNIKA GIMNAZIJ (PRIPRAVA NA SPLOŠNO MATURO 2019)

**RAZPIS TEMATSKEGA SKLOPA IZ KNJIŽEVNOSTI ZA IZPIT SPLOŠNE MATURE IZ
SLOVENŠČINE 2019**

Skladno z zahtevami Predmetnega izpitnega kataloga za splošno matura (Slovenščina) Državna predmetna komisija za slovenščino za splošno matura razpisuje za šolski esej pri pisnem delu izpita splošne mature iz slovenščine 2019 naslednji tematski sklop:

STISKE DRUŽINE IN POSAMEZNIKA NA ZGODOVINSKIH PRELOMNICAH

Na podlagi razpisanega sklopa bodo kandidati pisali razpravljalni oziroma interpretativni/razlagalni esej. Naslova zanju bodo prejeli neposredno pred izpitom. Za interpretativni/razlagalni esej bo predložen še neobravnani odlomek enega izmed književnih del, navedenih v tem razpisu.

Besedili (v celoti):

Maja Haderlap: Angel pozabe

Andrej Makine: Francoski testament

Za predmaturitetni preizkus je komisija določila delo:

Maja Haderlap: Angel pozabe

Datum: 6. februar 2018

Številka: 6037-1/2018-M

dr. Matej Šekli

PREDSEDNIK

M. Šekli

Življenjepis avtorja

- ▣ nefrancoski avtor
- ▣ rojen 10. 9. 1957, v krasnojarsku, v Sibiriji, v Sovjetski zvezi
- ▣ odraščal v mestu Penza, približno 700 kilometrov jugovzhodno od Moskve.
- ▣ Kot deček, ki je pridobil poznavanje babice (ni bil prepričan, da ima francosko babico), je napisal pesmi v francoščini in svojem maternem - ruskem jeziku.
- ▣ Leta 1987 je odšel v Francijo kot član učiteljskega programa izmenjave in se odločil ostati. Dobil je politični azil in preživel kot pisatelj v francoščini.
- ▣ Vendar je moral Makine svoje prve rokopise predstaviti kot prevode v ruski jezik. Leta 2001 Makine začela izdajati skrito, kot je "Gabriel Osmonde" Povedal je: "Hotel sem ustvariti nekoga, ki živi daleč od „hurly-burly“ (vrvež, vrvež, nemir, zmešnjava, kaos, nered, razburjenje, nemir, nemir, nemir, turbulenca ...) na svetu".

O romanu

Francoski testament je v Franciji izšel leta 1995, zanj pa je Andrei Makine prejel več literarnih nagrad, med drugim tudi prestižno Goncourtovo in nagrado medicis.

Jezikovno in slogovno je tradicionalni in avtobiografski roman.

Prvin modernej romana je malo (nekaj asociativnosti, fragmentarnosti). V bistvu se je le približal proustovskemu in joyceovskemu tipu romana.

Izrazita slogovna prvina je vključevanje velikih sklopov znanja v pripoved z dodanimi kratkimi namigi na širši kulturni, družbeni kontekst

Pripovedovalec je večinoma PRVOOSEBNI, ko pa pripoveduje o babici in drugih članih družine, pa je TRETJESEBNI.

O romanu

Napisan je prvoosebno – s pripovedovalčeve perspektive, njegovega postopnega odkrivanja Charlottinega življenja, prek tega pa sebe in svoje preteklosti nazaj do ključnega spomina, edinega, ki je bil vez z njegovo pravo materjo, ki jo je pravzaprav vse življenje iskal.

Pripoved teče dvoplastno: o pripovedovalčevem odraščanju, razpetem med prebivanjem v mestu in poletji na deželi pri Charlotte ter nazadnje v zahodni Evropi, ter o Charlottinem življenju, kot ga spoznavamo iz njenih spominov ali pogovorov drugih o njej.

Zgodbi se strneta, ko ne more biti med njima več nobenega fizičnega stika.

Dogajalni čas in prostor

1. Čas

V prvih treh delih je konec 60. in začetek 70. let 20. stoletja, in sicer med 10. in 15. letom Aljoševe starosti.

Četrty del pa se dogaja 20 let pozneje, to je v 90. letih.

2. Prostor

V prvih treh delih nekdanja Sovjetska zveza (večinoma Saranza), v zadnjem delu pa Pariz.

3. Čas in prostor, iz babičinega pripovedovanja:

začetek 20. stoletja, obdobje med obema vojnoma in med drugo svetovno vojno; prostorsko vezano na Francijo, različne kraje Rusije in pozneje Sovjetske zveze (največ ob Volgi).

Književne osebe

PRIPOVEDOVALEC

Pripovedovalec je v začetku romana deček Aljoša, star deset let, ki preživlja svoje poletne počitnice pri babici Charlotte v Saranzi.

Ime pripovedovalca, Charlottinega vnuka, je Aljoša – v romanu je napisano samo enkrat.

Roman je po vsej verjetnosti predvsem avtobiografski.

Charlotte Lemonnier – Aljoševa babica

- rojena 22. julija 1903
- francoskega rodu, hči zdravnika Norberta (26 let starejši od žene) in Albertine Lemonnier - težave z oblastjo
- poročena s starejšim ljudskim sodnikom Fjodorjem ('človekom oblasti') - zaradi njega Rusija postane tudi njena dežela

Charlotte – Aljoševa babica

- 'dobrohotno in pravično božanstvo, vedno skladno s samimi seboj in vedro' (pomoč ranjencem po koncu vojn, posvojitve ciganske deklice ...)
- razgledana, a skromna (književnost - komentar prevodov pesmi, zgodovina), duhovno močna ženska, 'popolna odsotnost hinavstva'
- jezikovno izolirana - francoščina sredi ruske stepe (vnuk in vnukinja)

Charlotte – Aljoševa babica

- združevala vse ključne zgodovinske trenutke ruske dežele (car, stalinizem, vojne) - življenje epskih razsežnosti, preraslo v mit
- nezemljanka v ruskem svetu (ničesar skupnega z zgodovino dežele: lakoto, revolucijami, državljanskimi vojnami ...) - priljubljena tema družinskih razgovorov
- pripovedovalka zgodb in vir domišljije vnukov
- netipična ruska babuška

OSTALE LITERARNE OSEBE

- ▣ Fjodor, Charlottin mož
- ▣ Albertine Lemonnier, Charlottina mati in Aljoševa babica
- ▣ Norbert Lemonnier, Charlottin oče in Aljošev dedek
- ▣ Aljoševa (krušna) mati, ki je umrla pri njegovih 15 letih
- ▣ Aljošev (krušni) oče
- ▣ Aljoševa mati Maria Stepanovna Dolina
- ▣ sestra Aljoševega krušnega očeta
- ▣ pripovedovalčev sošolec Paška
- ▣ pripovedovalčeva sestra
- ▣ stric Vincent, reporter (zbiranje časopisnega gradiva)
- ▣ mlekarica Avdotija (Charlotte imenuje s pomanjševalnico Šura)
- ▣ strah vzbujujoči lokalni pijanec Gavrilič (Šarlota Norbertovna)
- ▣ novodobni ruski poslovnež Alex Bond
- ▣ mala cigančica
- ▣ sosede, ruske babuške

Romaneski svet

Pripoved o iskanju identitete.

Začne se

v pripovedovalčevem otroštvu in
preneha v dobi njegove odraslosti.

Babica je

(glede na avtorjev življenjepis)
izmišljeni literarni lik.

Romaneski svet

Roman je zgrajen iz štirih daljših delov,
od katerih ima vsak več oz. različno število poglavij.

UVOD - zapisani citati, ki so jih zapisali:

PROUST (1871-1922, francoski intelektualec, pisatelj, esejist, kritik – najbolj znan po ciklu romanov Iskanje izgubljenega časa)

DE MAISTRE (1753-1821, francoski odvetnik, diplomat, pisatelj, filozof)

DAUDET (1840-1897, francoski pisatelj, pisal predvsem naturalistične novele in romane)

Romaneski svet

Prve 3 dele tvori spominjanje pripovedovalca na babico Charlotte in njegovo spominjanje na preživljanje poletnih počitnic pri njej. Izvemo tudi o pomembnih dogodkih z začetka 19. stoletja, večinoma fragmentarno in nepovezano.

Ti prvi trije deli vplivajo in oblikujejo pripovedovačevo osebnost, ki se je v mladosti oblikovala, izoblikovala pa se je v zadnjem, četrtem delu. Ta del je sintetičen in prikazuje Makinovo življenje v Parizu, kjer je začel pisati in kamor je želel še zadnjič pripeljati babico, pa mu ni uspelo.

Okoliščine, o katerih izvemo iz romana

- I. svetovna vojna
- oktobrska revolucija (padec carske vladavine, oblast proletariata - Lenin, diktatura - Stalin)
- čas med obema velikima vojnama
- kanibalizem (kot v romanu Robinson Crusoe), lakota, grmada trupel, boj za preživetje, ladja s tifusnimi bolniki

Okoliščine, o katerih izvemo iz romana

- II. svet. vojna
- pričetek vojne jutranje bombardiranje (Charlotte in otroka pobegnejo z vlakom - kovček!)
- obdobje po II. svet. vojni - stalinizem
- Stalin - veliki mojster (ureja celo sonce in čas: Fjodorjevo delo do 3. ure zjutraj)
- ovaduštvo, sumničenje (aretacija *dedka Mraza* Fjodorja na novoletni večer, premestitev na drugi konec države)
- delovanje tajne policije KGB (vodja policije Berija: posiljevalec, morilec)

Okoliščine, o katerih izvemo iz romana

- začetek 20. stoletja
- obisk carja Nikolaja II. v Parizu
(postavitev temeljnega kamna novega mostu čez Seno, posvečenega Aleksandru III., Nikolajevemu očetu)
- smrt francoskega predsednika Felixa Faureja v objemu ljubice Marguerite Steinheil
- poplavljeni Pariz (zima 1910) → Atlantida

Okoliščine, o katerih izvemo iz romana

- sodobnost
- obiski v vesolju (Gagarin)
- izoblikovan model ruskega človeka (ki ga zanimajo državne zadeve, vojska, paravojaške parade in sestavljanje orožja, sobotni nogomet in kolektivne zabave)

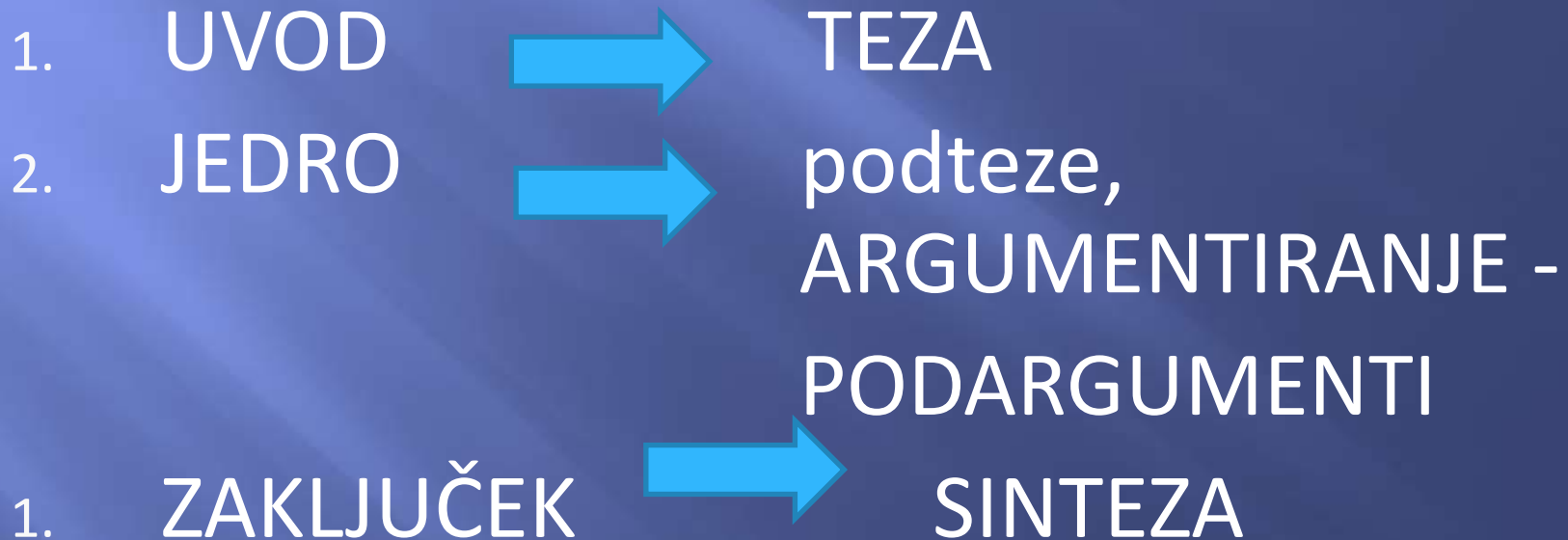
JEZIK IN SLOG

IZHODIŠČNO najdemo:

- slogovne podobnosti s Proustom (predvsem značilnosti modernega romana);
- Retorično vprašanje, ali bo Sibirec molil za oljke ali Provansalec za mahovnice (mogoče razumeti kot Prešernovo, da naj le čevlje sodi kopitar;
- nakazane posebnosti ruske duše;
- misel, da je včasih nemogoče nekatere misli prevesti v tuji jezik.

POMEMBNO!!!

TRIDELNA ZGRADBA ESEJA:

RECEPT (kako začeti):

- ▣ Preberemo NASLOV in NAVODILA.
- ▣ **PODČRTAMO ZAHTEVE** (ključne besede).
- ▣ Zapišemo: **KONCEPT — OSNUTEK** (asociacije in odgovori na vprašanja).
- ▣ **UVOD**: teza
- ▣ **JEDRO** (3–5 odstavkov): argumentiranje
- ▣ **ZAKLJUČEK**: sinteza (zaokrožitev, ampak brez ponavljanja)

RAZPRAVLJALNI ESEJ

Pripovedovalec v romanu, Aljoša, v mladosti išče identiteto na več ravneh. Razložite, kako se spoprijema z narodnostno identiteto, tj.

Razpetostjo med Francijo in Rusijo? Kako na njegovo identiteto vplivajo prijateljski odnosi, šola, prve spolne izkušnje? Ovrednotite pomen naroda na oblikovanje človeške osebnosti.

Besedna umetnina je veliko več kot zgolj vsota fabule in različnih prvin, od dogajalnega prostora in časa do dogodkov in oseb. Njena lepota ali poetičnost ali kakor koli že imenujemo njeno temeljno lastnost, je enakovredna njenim etičnim in spoznavnim sestavinam, zato vsako resnično umetniško delo vsebuje presežek, zaradi katerega se z vsakokratnim branjem vedno znova rodi. Tega presežka ne more dokonca zajeti nobena razlaga.

(Marija Mercina)

Viri in literatura:

- Francoski testament, Andrei Makine, Inteligo 20009
- Med različnimi svetovi, Esej na maturi, Inteligo, 2009.
- Francoski testament, Jure Šink, Kresnice, 2009.
- Esej na maturi, Mladinsk knjiga 2019
- ...

ČE BOSTE HOTELI, BOSTE
ZMAGALI!

1tanja.tomsic@gmail.com